

Москалик Денис Дмитрович

Доктрина «Блакитна Батьківщина» та військово-морські сили Туреччини як інструмент впровадження турецької зовнішньої політики

УДК 327(560:5-15)
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-4.15>

Москалик Денис Дмитрович
orcid.org/0000-0002-3118-336X
аспірант відділу зовнішньої політики
Центру зовнішньополітичних
досліджень
Національного інституту стратегічних
досліджень
вул. Пирогова, 7-А, Київ, Україна

У статті проаналізовано доктрину «Блакитна Батьківщина», згідно з якою прилегла акваторія Середземного, Егейського, Мармурового та Чорного морів оголошується зоною безумовних стратегічних інтересів Турецької Республіки, як світоглядну основу планування та реалізації зовнішньої політики Туреччини. Вона розглядається як геополітичний чинник, що зумовив нову хвилю ескалації напруження в греко-турецьких та франко-турецьких відносинах, участь Туреччини в цюнайменше двох військових конфліктах: на Кіпрі та в Лівії, загострення у відносинах країни з Францією та зміцнення власних військово-морських сил. Можна констатувати, що від ідеї гармонізації відносин із сусідніми державами Туреччина перейшла до нарощення власного силового потенціалу та підтримки стабільності в регіоні військовими методами, зважаючи на претензії багатьох зовнішньополітичних гравців на регіональне лідерство. В межах доктрини претензії Туреччини на акваторію прилеглих морів накладаються на геополітичні інтереси Греції та Республіки Кіпр. Військово-повітряні сили країни проаналізовані як стратегічний інструмент втілення доктрини «Блакитна Батьківщина» та потужна військова сила НАТО у регіонах Східного Середземномор'я та Чорного моря. Використання іноземних технологій та суднобудівної промисловості, співпраця з іноземними корпораціями та розвиток свого військово-промислового комплексу розглядаються як чинники творення власного силового потенціалу держави. Основу турецького флоту складають фрегати, субмарини та корвети як іноземного, так і вітчизняного виробництва. Туреччина має підводні човни, літаки різного тактичного призначення (транспортні літаки, літаки для морського патрулювання, гвинтокрили), розробляє безпілотні літальні апарати. Програма розвитку турецьких військово-морських сил MILGEM спрямована на подолання залежності турецького флоту від іноземних партнерів. Окрім побудови суден, Туреччина активно займається розробкою власних систем озброєнь, що мають замінити закордонні зразки. Автономізація забезпечення флоту військовою технікою та озброєнням визначена як ключовий пріоритет подолання залежності Туреччини від імпортного людського та військового капіталів.

Ключові слова: Туреччина, зовнішня політика, доктрина «Блакитна Батьківщина», Близький Схід, військово-морські сили.

Вступ. Доктрина «Блакитна Батьківщина» передбачає приналежність до Туреччини водного простору навколо її континентальної території. В межах цієї концепції прилегла акваторія Середземного, Егейського, Мармурового та Чорного морів оголошується зоною безумовних стратегічних інтересів Турецької Республіки. Загальна площа заявлених претензій – 462 000 квадратних кілометрів. Відповідно до доктрини йдеться про приналежність територіальних вод, континентального шельфу з багатими покладами нафти і газу та ексклюзивної економічної зони [10].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Зовнішню політику Туреччини в контексті ситуації на Близькому Сході вивчали О. Богомолів, С. Данилов, Н. Гавриленко, які, зокрема, акцентували увагу на міжрегіональній конкуренції як рушії регіональних трансформацій. А. Бобровицький, Б. Парахонський, Г. Яворська, Р. Юлдашев розглядали соціально-економічний потенціал співпраці нашої країни з країнами Близького Сходу та Північної Африки. Д. Москалик аналізував стратегію Туреччини в Східному Середземномор'ї та її інтереси у Лівії. Політичні пріоритети розвитку Близького Сходу в контек-

сті глобальних процесів та в умовах мусульманського світу вивчались Н. Юсеф. О. Руа, оцінюючи ситуацію на Близькому Сході, підкреслює, що сунітська коаліція, до якої входять Саудівська Аравія, Туреччина, Єгипет і країни Перської затоки, виступає проти втручання Ірану в близькосхідні проблеми, а тому напруження у регіоні має політичне підґрунтя, а не релігійне чи цивілізаційне. А. Герасимчук, Д. Фоменюк акцентували увагу на ролі близькосхідного регіону у формуванні зовнішньої політики США. Д. Ніколаєва аналізувала ідеологічні засади близькосхідної політики Турецької Республіки.

Виділення раніше не вирішених частин проблеми. В науковому політологічному дискурсі зовнішня політика Туреччини розглядається комплексно в контексті реалізації концепції «неоосманізму» та утримання позиції регіонального лідера в складному близькосхідному регіоні. При цьому аспект реалізації доктрини «Блакитна Батьківщина» залишається поза увагою експертів та аналітиків. В означеній статті нами сконцентровано дослідницьку увагу саме на цій новій концептуальній засаді зовнішньої політики Туреччини з метою з'ясування її природи та специфіки втілення.

Мета та завдання. Метою цієї статті є визначення специфіки впливу доктрини «Блакитна Батьківщина» та військово-морських сил Туреччини на турецьку зовнішню політику. Для досягнення зазначеної мети нами було виокремлено низку дослідницьких завдань: концептуалізувати доктрину «Блакитна Батьківщина» як засадничу основу зовнішньої політики сучасної Туреччини; виокремити особливості реалізації доктрини «Блакитна Батьківщина» та наслідки її впровадження; розглянути сучасні тенденції розвитку військового потенціалу Туреччини та його вплив на роль держави як регіонального лідера на Близькому Сході.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети було використано системний підхід, який сприяв комплексному розгляду доктрини «Блакитна Батьківщина» в зовнішньополітичному курсі Туреччини, взаємовпливу політичних та економічних факторів планування і реалізації низки заходів для нарощення військового потенціалу держави. Метод математичної формалізації дав змогу проаналізувати актуальний стан військово-повітряних сил Туреччини, а в поєднанні з методом порівняння – визначити роль та місце турецького флоту в регіоні.

Результати. Творцем індоктринальних засад зовнішньополітичного курсу сучасної Турецької Республіки став А. Давутоглу, який спочатку обіймав посаду головного зовнішньополітичного радника тодішнього прем'єр-міністра Р. Ердогана, а пізніше – посаду міністра закордонних справ та прем'єр-міністра. На його думку, Туреччина може претендувати на важливу роль у світовій багатовекторній політиці, зважаючи на географічне розташування, різноманітну історію та культурний спадок. Важливим завданням на цьому шляху А. Давутоглу визначив вирішення незавершених конфліктів із сусідніми державами для того, щоб Туреччина стала зоною узгодження інтересів східного та західного цивілізаційних полюсів. Така зовнішньополітична орієнтація на реалізацію інтересів держави в Північній Африці, на Близькому Сході та Балканах була названа «неоосманізмом», оскільки її історичні корені сягають часів Османської імперії. Конкретизована зовнішньополітична орієнтація країни була в концепції «нуль проблем з сусідами», що передбачала гармонійні та тісні торговельно-економічні, дипломатичні і культурні відносини з сусідніми державами паралельно з концентрацією на власному економічному зростанні. Проте поступово від цієї ідеї Туреччина перейшла до нарощення власного силового потенціалу та підтримки стабільності в регіоні військовими методами, зважаючи на претензії багатьох зовнішньополітичних гравців на регіональне лідерство.

Вперше доктрину «Блакитна Батьківщина» озвучив у 2006 р. Дж. Гюрденіз, який на той момент був

начальником штабу військово-морських сил Туреччини. В 2010 р. цю концепцію більш докладно описав Ц. Яйчи, колишній начальник відділення планування штабу військово-морського флоту, у своїй книзі «Загальне морське право» [11]. Із 2019 р. «Блакитна Батьківщина» дала свою назву найбільш на той момент навчанням турецьких військово-морських сил у Середземному морі [12]. Ця політична концепція безпосередньо пов'язана із загостренням відносин між Туреччиною та Францією і значною мірою обумовлює турецькі зусилля зі зміцнення власних військово-морських сил.

Доктрина «Блакитна Батьківщина» постульована Р. Ердоганом і владною партією Туреччини виступає одним із важливих векторів зовнішніх відносин, що спричинив нову хвилю ескалації напруження в греко-турецьких відносинах та зумовив участь Туреччини в щонайменше двох військових конфліктах.

Війна в Лівії також пов'язана з доктриною «Блакитна Батьківщина», адже політична присутність Туреччини на протилежному березі Середземного моря та угода 2019 р. із протурецьким урядом національної згоди Лівії щодо розподілу акваторії Середземного моря є фундаментом для легітимації претензій Турецької Республіки в регіоні [2]. Протурецький уряд національної згоди Лівії (далі – УНЗ) станом на 2020 р. був єдиним лівійським урядом, що визнавався ООН [13; 18] та Україною [3]. Однак міжнародне визнання не допомогло зупинити на шляху до столиці війська фельдмаршала Х. Хафтара, який активно підтримувався Росією, Саудівською Аравією, Єгиптом, Суданом та Об'єднаними Арабськими Еміратами. Це поставило УНЗ під загрозу загибелі, коли сили Лівійської національної армії Хафтара стояли під Триполі [7].

Допомога Лівії є частиною більш масштабної турецької стратегії з утвердження власних інтересів у регіоні. Одна з цілей такої стратегії – закріплення за Туреччиною багатого енергоносіями шельфу Східного Середземномор'я. Цього Туреччина хоче досягнути за допомогою посилення лояльного до неї уряду національної згоди Лівії, співпраці та турецько-лівійської угоди 2019 р. щодо розподілу Середземного моря [1].

Важливо розуміти, що в межах цієї доктрини претензії Туреччини на акваторію прилеглих морів накладаються на геополітичні інтереси Греції та Республіки Кіпр. У випадку Греції турецька доктрина ігнорує грецькі острови в Егейському та Середземному морі, зокрема Кріт, що є опорою для грецьких претензій щодо контролю над цими територіями. У випадку Кіпру основою турецьких претензій на морі виступає невизнана міжнародною спільнотою Турецька Республіка Північного Кіпру, яка контролює третину острова [16].

Туреччина володіє потужними силами на морі, що визначає її місце серед найбільших військових

держав Північноатлантичного альянсу. Флоту відводиться вирішальна роль інструменту втілення турецької доктрини «Блакитна Батьківщина». Варто враховувати, що Туреччина створила власний флот, маючи менш потужний промисловий та економічний потенціал, ніж передові морські держави. Використання іноземних технологій та суднобудівної промисловості, співпраця з іноземними корпораціями та розвиток власного військово-промислового комплексу дозволили створити флот у складі 150 кораблів. З них основну ударну силу представляють 16 фрегатів, 12 субмарин та 10 корветів [15]. Військово-морські сили країни налічують 112 допоміжних кораблів [17]. Важливим складником турецького флоту є його підводні сили, що включають 12 підводних човнів – дизель-електричних багатоцільових підводних човнів німецького проєктування, оснащених торпедними апаратами та протикорабельними ракетами. Судна цього типу наразі перебувають на озброєнні в Аргентині, Бразилії, Чилі, Колумбії, Еквадору, Єгипту, Греції, Індії, Індонезії, Південної Кореї, Перу, Південної Африки, Венесуели. Саме Туреччина володіє найбільшим парком субмарин цього типу. Військово-морські сили країни включають транспортні літаки та літаки для морського патрулювання, тренувальні літаки та ґвинтокрили. Разом ці сили становлять опору безпеки та амбіцій Турецької Республіки на морі.

Сьогодні турецький флот є потужною військовою силою НАТО у регіонах Східного Середземномор'я та Чорного моря. Турецька держава активно займається розвитком перспективних проєктів у сфері військово-морських сил. Їхня реалізація має утвердити переваги Туреччини на морі та забезпечити їй місце впливової регіональної держави в майбутньому.

Основу турецького флоту складають фрегати, субмарини та корвети. Найбільш численним класом серед турецьких фрегатів, що включає 8 кораблів, є фрегати класу «Gabya», модернізовані американські фрегати класу «Oliver Hazard Perry».

Підводні сили турецького флоту налічують 12 підводних човнів класів «Атілай», «Превезе» та «Гюр», які є дизель-електричними багатоцільовими підводними човнами німецького виробництва, адже для Німеччини саме підводні човни стали важливим експортним товаром після Другої світової війни. Підводні судна цього типу перебувають на озброєнні в Аргентині, Бразилії, Чилі, Колумбії, Еквадору, Єгипту, Греції, Індії, Індонезії, Південної Кореї, Перу, Південної Африки, Венесуели. Саме Туреччина володіє найбільшим парком таких субмарин. Підводні човни цього типу озброєні 8 533-міліметровими торпедними апаратами, 14 торпедами, протикорабельними ракетами «Гарпун».

Важливим напрямом роботи у сфері військово-морських сил Туреччини є заміщення імпортованих

кораблів та озброєнь вітчизняними. Дотепер значну частину турецького флоту становлять кораблі, побудовані за кордоном або за співпраці з іноземними кораблебудівниками. Турецька Республіка тривалий час не мала розвиненої науково-промислової бази для будівництва військового флоту, а тому, по суті, була вимушена створювати нові кластери індустрії. Залежність від співпраці з іноземними партнерами у військовій сфері залишається значною, що може поставити під загрозу функціонування військово-морських сил, залежних від іноземців.

Масштабна програма розвитку турецьких військово-морських сил MILGEM (від турецького «Milli Gemi» – «національний корабель») покликана подолати залежність турецького флоту від іноземних партнерів. Вона передбачає переозброєння турецького флоту новими фрегатами та корветами вітчизняного виробництва. Серед проєктів, що реалізуються або мають бути реалізовані в межах цієї програми, – корвети класу «Ада», фрегати класу «Стамбул» та «TF2000» [14]. Нові кораблі вже проходять випробування перед зарахуванням до складу флоту та невдовзі мають замінити судна німецького виробництва. Вони оснащені комплексом протикорабельних ракет «Atmaca», що є турецьким аналогом американських протикорабельних ракет «Harpoon». Ракети зможуть вражати ворожі кораблі на відстані до 200 км і нести головку вагою 250 кг [6]. Порівняно з фрегатами класу «Явуз» фрегати «Стамбул» мають потужніше озброєння, насамперед ракетне, та вдосконалене радіолокаційне обладнання. Зазначене ракетне озброєння у «Стамбула» має бути саме турецького виробництва, на відміну від його попередника. Основними перевагами нових кораблів турецького виробництва стала більша швидкість та оперативна дальність, що має ключове значення у зростанні активності Туреччини не лише біля власних берегів, а й біля узбережжя Африки, де вже розгорнуті турецькі військові бази і війська, зокрема в Лівії та Сомалі.

Водночас із розвитком надводних сил Туреччина значну увагу приділяє проєктуванню та виробництву субмарин. Наразі у складі флоту перебувають одразу 12 підводних човнів, а ще 6 планують отримати до 2027 р. Продовжуючи курс на автономізацію військово-промислового комплексу держави, в Туреччині тривають роботи над проєктами субмарини, розвідувального корабля, десантно-штурмового човна, безпілотного човна.

Туреччина активно займається розробкою власних систем озброєнь, що мають замінити закордонні зразки на нових суднах. До останніх належать проєкти корабельних зенітних ракет «Gökdeniz» та «Aselsan RAM», протикорабельних ракет «Atmaca», багатоцільових ракет «Gezgin», важких торпед «Акуа» та легких торпед «Orka».

В лютому 2021 р. було презентовано нову модифікацію ударного безпілотного літального апарата «Байрактар ТВЗ», призначеного для розгортання бойових дій на морі, зокрема як складника авіагрупи нового універсального десантного корабля «Анадолу», що має стати першим кроком до створення власного турецького авіаносця [1]. Турецька держава активно займається розвитком перспективних проєктів у сфері військово-морських сил. Їхня реалізація має утвердити положення Туреччини на морі та забезпечити їй місце впливової регіональної держави в майбутньому.

Висновки. Сучасна політика Туреччини спрямована на здобуття країною статусу впливової регіональної держави та наближення до статусу глобального гравця. Важливим пунктом на шляху до цього є забезпечення відповідної опори на морі у вигляді потужних військово-морських сил. Військово-морські сили Турецької Республіки вже є надзвичайно могутніми на фоні більшості союзників по НАТО та сусідів, а в майбутньому програма їх розвитку передбачає перетворення турецького флоту ВМС на ще потужніший інструмент зовнішньої політики.

Цілі зовнішньої політики та стратегія Туреччини на морі концептуалізовані в межах доктрини «Блакитна Батьківщина». Створена вищим командуванням флоту та відрефлексована провідними аналітиками ця доктрина значною мірою визначає розвиток військово-морських сил Туреччини. Окрім курсу на посилення впливу на міжнародній арені, доктрина «Блакитна Батьківщина» відповідає актуальним зовнішньополітичним пріоритетам Туреччини. На наш погляд, доктрина «Блакитна Батьківщина» буде залишатися джерелом активності та конфліктів на міжнародній арені й у майбутньому. Для того, щоб її реалізація, як і реалізація цілої низки зовнішньополітичних завдань Туреччини, була реальною, необхідний могутній військово-морський флот. Сучасний турецький флот вже є потужною силою в регіоні, що надійно захищає зону стратегічних інтересів Туреччини навколо її узбережжя, а в майбутньому цей інструмент буде значно підсилений, що посилить позиції Туреччини на міжнародній арені та сприятиме успіхам її зовнішньополітичних операцій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Москалик Д. В передчутті нового володаря морів: перспективні проєкти ВМФ Туреччини. 2021. URL: https://pnk.tv/blogs/u_peredchutti_novoho_volodaria_moriv_pro_perspektivni_proekty_vmf_turechchnu_1004925 (дата звернення: 11.05.2021).
2. Москалик Д. Навіщо Туреччині потрібна Лівія: велика стратегія Туреччини у Східному Середземномор'ї. 2020. URL: <https://www.facebook.com/african.com.ua/posts/4245495425484573/> (дата звернення: 11.12.2020).
3. Політичні відносини між Україною та Лівією. 2020. URL: [https://libya.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/453-](https://libya.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/453-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-ta-livijeju)

politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-ta-livijeju (дата звернення: 11.12.2020).

4. Açıık, D. (2020) AKPM Üyesi Günay'dan Avrupalı parlamenterlere Dođu Akdeniz'de barışçıl çözüm çağrısı Açıklaması. URL: <https://www.haberler.com/akpm-uyesi-gunay-dan-avrupali-parlamenterlere-dogu-13626007-haber/> (Last accessed: 11.12.2020).
5. Alemdar, A. (2019) TF-2000 Hava Savunma Harbi Muhribi. URL: <https://www.defenceturk.net/tf-2000-hava-savunma-harbi-muhribi> (Last accessed: 11.05.2021).
6. Bekdil B. Here's what we know about Turkey's newly launched homemade frigate. URL: <https://www.defensenews.com/naval/2021/01/25/heres-what-we-know-about-turkeys-newly-launched-homemade-frigate/> (Last accessed: 11.05.2021).
7. Fabricius P. The ceasefire has held since October, but will it hold until elections on 24 December? URL: <https://issafrica.org/iss-today/libya-nurtures-a-fragile-peace> (Last accessed: 11.04.2021).
8. Gabya (G) class Guided Missile Frigate. URL: <https://www.seaforces.org/marint/Turkish-Navy/Frigates/Gabya-class.htm> (Last accessed: 11.05.2021).
9. Işık M. Mavi Vatan Doktrini. URL: <https://www.sde.org.tr/mithat-isik/genel/mavi-vatan-doktrini-kose-yazisi-20011> (Last accessed: 11.12.2020).
10. Kartalı D. BBC Mavi Vatan Doktrinini Detaylarıyla İnceledi. URL: <https://denizkartali.com/bbc-mavi-vatan-doktrinini-detaylariyla-inceledi.html> (Last accessed: 11.12.2020).
11. Kasapoglu C. "The Blue Homeland": Turkey's largest naval drill. URL: <https://www.aa.com.tr/en/analysis/-the-blue-homeland-turkey-s-largest-naval-drill/1404267> (Last accessed: 11.12.2020).
12. Libya – H.E. Mr. Faiez Mustafa Serraj, President of the Presidency Council of the Government of National Accord. URL: <https://www.un.org/africarenewal/africaga2017/documents/libya-he-mr-faiez-mustafa-serraj-president-presidency-council-government-national-accord> (Last accessed: 11.12.2020).
13. MiLGEM Project. URL: <https://www.stm.com.tr/en/our-solutions/naval-engineering/milgem-project> (Last accessed: 11.05.2021).
14. Modernized navy adds further muscle to Turkey's aspiration to protect national interests. URL: <https://www.dailysabah.com/business/2020/02/09/expanded-modernized-navy-adds-further-muscle-to-turkeys-aspiration-to-pursue-protect-national-interests-on-high-seas> (Last accessed: 11.05.2021).
15. Norris A. Turkey's "Mavi Vatan" Strategy and Rising Insecurity in the Eastern Mediterranean. URL: <https://cimsec.org/turkeys-mavi-vatan-strategy-and-rising-insecurity-in-the-eastern-mediterranean/> (Last accessed: 11.12.2020).
16. Turkish Naval Forces – Dependable in Cooperation, Deterrent in Crises and Decisive in Combat. URL: <https://www.defenceturkey.com/en/content/turkish-naval-forces-dependable-in-cooperation-deterrent-in-crises-and-decisive-in-combat-2939> (Last accessed: 11.05.2021).
17. UN and partners welcome progress in Libya. URL: <https://news.un.org/en/story/2021/04/1090142> (Last accessed : 11.12.2020).

18. What Does The Exercise Mavi Vatan Mean? URL: <https://turkishnavy.net/2019/02/27/what-does-the-exercise-mavi-vatan-mean/> (Last accessed: 11.12.2020).

REFERENCES:

1. Moskalyk, D. (2021) Vperedchutti novoho volodaria moriv: perspektyvni proekty VMF Turechchyny [In anticipation of the new ruler of the seas: promising projects of the Turkish Navy]. URL: https://pnk.tv/blogs/u_peredchutti_novoho_volodaria_moriv_pro_perspektyvni_proekty_vmf_turechchyny_1004925. (in Ukrainian)
2. Moskalyk, D. (2020) Navishcho Turechchyni potribna Liviia: velyka stratehiia Turechchyny v Skhidnomu Seredzemnomori [Why does Turkey need Libya: Turkey's big strategy in the Eastern Mediterranean]. URL: <https://www.facebook.com/african.com.ua/posts/4245495425484573/>. (in Ukrainian)
3. Politychni vidnosyny mizh Ukrainoiu ta Liviieiu [Political relations between Ukraine and Libya]. (2020). URL: <https://libya.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/453-politychni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-ta-livijeju>. (in Ukrainian)
4. Açık, D. (2020). AKPM Üyesi Günay'dan Avrupalı parlamenterlere Doğu Akdeniz'de barışçıl çözüm çağrısı Açıklaması. URL: <https://www.haberler.com/akpm-uyesi-gunay-dan-avrupali-parlamenterlere-dogu-13626007-haberi>.
5. Alemdar, A. (2019) TF-2000 Hava Savunma Harbi Muhribi. URL: <https://www.defenceturk.net/tf-2000-hava-savunma-harbi-muhribi>.
6. Bekdil, B. (2015) Here's what we know about Turkey's newly launched homemade frigate. URL: <https://www.defensenews.com/naval/2021/01/25/heres-what-we-know-about-turkeys-newly-launched-homemade-frigate>.
7. Fabricius, P. (2021) The ceasefire has held since October, but will it hold until elections on 24 December? URL: <https://issafrica.org/iss-today/libya-nurtures-a-fragile-peace>.
8. Gabya (G) class Guided Missile Frigate. (2021). URL: <https://www.seaforces.org/marint/Turkish-Navy/Frigates/Gabya-class.htm>.
9. Işık, M. (2021) Mavi Vatan Doktrini. URL: <https://www.sde.org.tr/mithat-isik/genel/mavi-vatan-doktrini-kose-yazisi-20011>.
10. Kartalı, D. (2020) BBC Mavi Vatan Doktrinini Detaylarıyla İnceledi. URL: <https://denizkartali.com/bbc-mavi-vatan-doktrinini-detaylariyla-inceledi.html>.
11. Kasapoglu, C. (2021) "The Blue Homeland": Turkey's largest naval drill. URL: <https://www.aa.com.tr/en/analysis/the-blue-homeland-turkey-s-largest-naval-drill/1404267>.
12. Libya – H.E. (2017) Mr. Faiez Mustafa Serraj, President of the Presidency Council of the Government of National Accord. URL: <https://www.un.org/africarenewal/africaga2017/documents/libya-he-mr-faiez-mustafa-serraj-president-presidency-council-government-national-accord>.
13. MiLGEM Project (2020). URL: <https://www.stm.com.tr/en/our-solutions/naval-engineering/milgem-project>.
14. Modernized navy adds further muscle to Turkey's aspiration to protect national interests (2020). URL: <https://www.dailysabah.com/business/2020/02/09/expanded-modernized-navy-adds-further-muscle-to-turkeys-aspiration-to-pursue-protect-national-interests-on-high-seas>.
15. Norris, A. (2020) Turkey's "Mavi Vatan" Strategy and Rising Insecurity in the Eastern Mediterranean. URL: <https://cimsec.org/turkeys-mavi-vatan-strategy-and-rising-insecurity-in-the-eastern-mediterranean>.
16. Turkish Naval Forces – Dependable in Cooperation, Deterrent in Crises and Decisive in Combat (2018). URL: <https://www.defenceturkey.com/en/content/turkish-naval-forces-dependable-in-cooperation-deterrent-in-crises-and-decisive-in-combat-2939>.
17. UN and partners welcome progress in Libya (2021). URL: <https://news.un.org/en/story/2021/04/1090142>.
18. What Does The Exercise Mavi Vatan Mean? (2019). URL: <https://turkishnavy.net/2019/02/27/what-does-the-exercise-mavi-vatan-mean>.

The blue homeland doctrine and the Turkish navy as a tool for implementing Turkish foreign policy

Moskalyk Denys Dmytrovych

PhD Student at the Department of Foreign Policy of the Center for Foreign Policy Studies
National Institute for Strategic Studies
Pyrohova str., 7-A, Kyiv, Ukraine

The article analyzes the representation of the doctrine of the “Blue Motherland”, according to which the adjacent waters of the Mediterranean, Aegean, Marmara and Black Seas are declared an area of unconditional strategic interests of the Republic of Turkey, as a ideological basis for planning and implementing Turkish foreign policy. It is seen as a geopolitical factor that has led to a new wave of escalating tensions in Greco-Turkish and Franco-Turkish relations, Turkey’s involvement in at least two military conflicts in Cyprus and Libya. It can be stated that Turkey has shifted from the idea of harmonizing relations with neighboring states to building its own power potential and maintaining stability in the region by military means, despite the claims of many foreign policy players to regional leadership. Under the doctrine, Turkey’s claims to the waters of the adjacent seas overlap with the geopolitical interests of Greece and the Republic of Cyprus. The country’s air force is analyzed as a strategic tool for implementing the Blue Homeland doctrine and a powerful NATO military force in the Eastern Mediterranean and Black Sea regions. The use of foreign technology and shipbuilding industry, cooperation with foreign corporations and development of the country’s own military-industrial complex are viewed as factors in creating the state’s own power potential. The core of the Turkish navy consists of frigates, submarines and corvettes of both foreign and domestic production. Turkey has submarines, aircrafts for various tactical purposes (transport aircrafts, aircrafts for sea patrols, helicopters), and is developing unmanned aerial vehicles. The Turkish Navy’s MILGEM development program was designed to overcome the Turkish Navy’s dependence on foreign partners. In addition to building ships, Turkey is actively engaged in the development of its own weapons systems to replace foreign designs. The country’s air force has been analyzed as a strategic tool for implementing the Blue Homeland Doctrine and a powerful NATO military force in the Eastern Mediterranean and the Black Sea. Autonomization of the navy’s military equipment and armaments has been identified as a key priority in overcoming Turkey’s dependence on imported human and military capital.

Key words: Turkey, foreign policy, Blue Motherland doctrine, Middle East, naval forces.